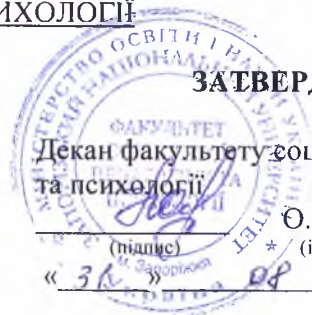

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки та психології

О.В. Пономаренко

(підпис)

(ініціали та прізвище)

2023 р.

ТЕХНОЛОГІЇ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістра

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти спеціальності 053 – психологія
освітньо-професійна програма «ПСИХОЛОГІЯ»

Укладач: Малина О.Г., к.психол.наук, доцент кафедри психології

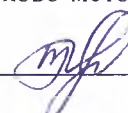
Обговорено та ухвалено на засіданні кафедри психології

Ухвалено науково-методичною радою факультету СПП

Протокол № 1 від "31" 08 2023 р.
Завідувач кафедри психології

Протокол № 1 від "30" 08 2023 р.
Голова науково-методичної ради факультету СПП

(підпис) Н.О. Губа
(ініціали, прізвище)

(підпис) Т.В. Турбар
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми «Психологія»

(підпис) Г.О. Горбань
(ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
		Цикл професійної підготовки освітньої програми	
Спеціальність 053 - Психологія	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
		1	1
	Лекції		
	14 год.	4 год.	
Змістових модулів – 4	Практичні		
	28 год.	32 год.	
	Самостійна робота		
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	78 год.	84 год.	
	Кількість поточних і контрольних заходів – 18	Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Технології надання соціально-психологічної допомоги» – набуття особистісної готовності здобувачів освіти до майбутньої професійної діяльності через формування у них узагальненої системи знань і навичок про сутнісні аспекти теоретичних та практичних основ надання соціально-психологічної допомоги постраждалим у сучасних умовах війни в Україні

Завдання дисципліни:

– набуття методологічної компетентності: опанування системою теоретико-методологічних знань щодо сутності, категоріального апарату, методологічних принципів, підходів та методів системи надання соціально-психологічної допомоги;

– набуття та розвиток професійної компетентності: вміння використовувати сучасні технології надання соціально-психологічної допомоги у практиці роботи з різними категоріями постраждалих внаслідок воєнних дій в Україні;

– набуття та розвиток інформаційної компетентності: готовність аналізувати, інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати інформацію в процесі реалізації фахової соціально-психологічної допомоги.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми за результатами вивчення навчальної дисципліни здобувач має

набути такі програмні компетентності:	методи і контрольні заходи
• ІК. Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.	• метод усного контролю, • метод письмового контролю, • метод тестового контролю, • метод практичної перевірки,
• ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	• метод самооцінки
• ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)	• вхідний контрольний захід;
• ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)	

<ul style="list-style-type: none"> • ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності 	<ul style="list-style-type: none"> • поточні контрольні заходи, • тематичні контрольні заходи; • атестаційний контроль; • підсумковий контроль. • контроль на практичних заняттях. 	
<ul style="list-style-type: none"> • СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік 		
<ul style="list-style-type: none"> • СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології 		
<ul style="list-style-type: none"> • СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності 		
<ul style="list-style-type: none"> • СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях 		
<ul style="list-style-type: none"> • СК11. Здатність самостійно розробляти програми психологічної допомоги шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей 		
<ul style="list-style-type: none"> • СК13. Здатність до надання психологічної допомоги в кризових ситуаціях 		
<ul style="list-style-type: none"> • СК15. Здатність ефективно забезпечувати супровід щодо збереження та зміцнення психічного здоров'я в умовах воєнних дій, подолання важких психологічних станів, характерних для учасників бойових дій; надання психологічної допомоги постраждалим від насильства та воєнного терору та їх близьким, які відчувають емоційне напруження та страждання 		
<p>досягти таких програмних результатів навчання:</p>		<p>методи і контрольні заходи</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій 		<ul style="list-style-type: none"> • метод усного контролю, • метод письмового контролю, • метод тестового контролю, • метод практичної перевірки, • метод самооцінки • вхідний контрольний захід; • поточні контрольні заходи, • тематичні контрольні заходи; • атестаційний контроль; • підсумковий контроль. • контроль на практичних заняттях.
<ul style="list-style-type: none"> • ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість 		
<ul style="list-style-type: none"> • ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість 		
<ul style="list-style-type: none"> • ПРН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності 		
<ul style="list-style-type: none"> • ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності 		
<ul style="list-style-type: none"> • ПРН12. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки 		
<ul style="list-style-type: none"> • ПРН14. Уміння вирішувати психологічні проблеми, пов'язані з організацією та керівництвом людськими ресурсами, супроводом групових та робочих процесів, поведінкою фахівців 		

<ul style="list-style-type: none"> • ПРН18. Розробляти й реалізовувати програми надання психологічної допомоги постраждалим від насильства та воєнного терору та їх близьким, які відчувають емоційне напруження та стражд 	
<ul style="list-style-type: none"> • ПРН19. Здійснювати аналіз та забезпечувати супровід з подолання важких психологічних станів, характерних для учасників бойових дій 	

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Технології надання соціально-психологічної допомоги» логічно й змістовно-методично пов'язана з дисциплінами «Психологія травмуючих ситуацій», «Психодіагностика», «Індивідуально-психологічне консультування», «Группова психотерапія та психокорекція», «Актуальні проблеми психології», "Патопсихологія".

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1: Психологічне забезпечення оптимального психічного стану цивільного населення, учасників бойових дій та членів їх родин в умовах війни в Україні

Тема 1. Психологічний вплив екстремальних ситуацій на особистість та виникнення специфічних емоційних станів під час збройних конфліктів.

Типи травматичних ситуацій. Індивідуальна толерантність до впливу екстремальних ситуацій. Динаміка психічних станів після ситуацій психологічного травмування. Психогенії в екстремальних ситуаціях (форми, стадії, динаміка). Психодіагностика ПТСР. Опитувальник травматичного стресу для діагностики психологічних наслідків. Особистісний профіль кризи.

Тема 2. Специфіка психологічної допомоги різним категоріям постраждалих під час російсько-української війни

Психологічні прийоми формування фрустраційної толерантності і готовності до дій у екстремальних ситуаціях. Техніки екстреної психологічної допомоги у різних психоемоційних станах. Психологічний дебрифінг та зміст фаз його проведення. Загальні підходи та принципи психотерапії ПТСР. Технології психотрансформації травматичної пам'яті.

Змістовий модуль 2: Психологічна допомога учасникам бойових дій, ветеранам, пораненим, та поверненим з полону військовослужбовцям

Тема 3. Поняття бойової психічної травми та специфіка роботи з нею у учасників бойових дій.

Бойові стресові і посттравматичні стресові розлади, граничні і передпатологічні стани, їх діагностичні критерії та особливості диференційної діагностики. Типи ПТСР. Хронічний розлад особистості. Психотерапевтичні алгоритми допомоги при постстресових розладах постраждалим внаслідок бойових дій. Особливості психічних ускладнень у поранених та контужених військовослужбовців та їх психологічний супровід. Психологічна допомога та специфіка реабілітації поверненим з полону. Психологічні кризові інтервенції. Почуття провини у структурі синдрому провини вцілілого та психологічні методики роботи з ним.

Тема 4. Технології соціально-психологічного відновлення учасників бойових дій.

Технології психологічного відновлення учасникам бойових дій після виконання завдань (у районах відновлення, під час перебування в пункті постійної дислокації). Психотерапія емоційних травм за допомогою рухів очей. Терапевтичні стратегії при

заблокованому опрацюванні травматичного досвіду. Техніки психологічної допомоги Гештальт-терапії. Техніки психологічної допомоги когнітивно-поведінкової терапії. Метод кататимного переживання образів.

Змістовий модуль 3: Психологічна підтримка членів сімей військовослужбовців, ветеранів, поранених та повернених з полону учасників бойових дій

Тема 5. Проблеми психосоціальної адаптації військових ветеранів і шляхи психологічної підтримки процесу поступового повернення до мирного життя у сімейній взаємодії.

Вплив травматичного досвіду учасників бойових дій на родинні і подружні стосунки. Особливості девіантної поведінки, її чинники та прояви у ветеранів з травматичним воєнним досвідом. Методики психологічного розвантаження, самопомоги та емоційної саморегуляції членів сімей військових ветеранів. Методики сімейної психотерапії при ПТСР.

Тема 6. Психологічні технології роботи з горем і втратою.

Втрата як екстремальна ситуація. Етапи переживання горя. Стадії процесу переживання психотравмуючих ситуацій військовослужбовцем. Діагностика адаптаційних можливостей та формування антиципаційних навичок (попередження формування невротичних розладів). Загальна характеристика психоконсультативного процесу у роботі з гострим горем. Кризові психологічні інтервенції у стані горя і втрати.

Змістовий модуль 4: Соціально-психологічні технології збереження психічного здоров'я військовослужбовців

Тема 7. Психологічне забезпечення адаптації військовослужбовців до відновлення життєвого поведінкового стереотипу цивільного життя.

Шляхи збереження психічного здоров'я військовослужбовців. Поняття психічного та фізичного здоров'я військовослужбовців, критерії психічного здоров'я. Психологічна допомога і психологічна профілактика негативних психоемоційних станів військових ветеранів (тривога, депресія, апатія, страхи, почуття провини, експлозивність та ін). Використання стратегій подолання (копінг - механізми) кризових та негативних психоемоційних станів. Дихальні і фізичні вправи, НЛП-техніки для зняття гострого стресу. Методика нормалізації сну та процесу засипання «Морфей». Прийоми психологічної самопомоги учасникам бойових дій” (методичні рекомендації, НДЦ ГП ЗС України. Соціально-психологічні методи, орієнтовані на корегування думок, почуттів і настроїв військовослужбовців. Ізометричні вправи. Творча візуалізація. MINDFULNESS- вправи для концентрації уваги. Тілесно-свідомісні вправи.

Тема 8. Психологічні технології попередження та подолання проявів агресивної, адиктивної, суїцидальної поведінки.

Психокорекційна робота психолога по усуненню негативних змін особистості, формування копінг-стратегій та перспективи майбутнього у військових ветеранів. Показання до проведення психологічної реабілітації військовослужбовців. Дебрифінг. Ознаки суїцидальної поведінки та надання допомоги особам з суїцидальними тенденціями. Побудова превентивної бесіди з особою з ознаками пресуїцидальної поведінки. Методика М. Рокіча, як засіб психореабілітації і психопрофілактики відстрочених ПТСР. Критерії ефективності реабілітаційних заходів у військовослужбовців з розладами донозологічного рівня психічного здоров'я.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів	
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, балів	Практ. зав-ня, балів
		ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.		
1	25	10	8	2	1	4	8	12	14	10	10
2	25	10	8	4	1	8	8	12	16	10	10
3	25	10	8	4	1	8	8	12	16	10	10
4	25	12	8	4	1	8	8	14	16	10	10
Усього за змістові модулі	100	42	32	10	4	28	32	50	62	40	40
Залік	20							20	20	10	10
Разом		120						70	82	100	

5. Теми лекційних занять

Змістовий модуль	Назва теми	Кількість годин	
		ден.	заоч.
1	Психологічний вплив екстремальних ситуацій на особистість та виникнення специфічних емоційних станів під час збройних конфліктів.	2	2
1	Специфіка психологічної допомоги різним категоріям постраждалих під час російсько-української війни	2	
2	Поняття бойової психічної травми та специфіка роботи з нею у учасників бойових дій.	2	
2	Технології соціально-психологічного відновлення учасників бойових дій.	2	
3	Психологічна підтримка членів сімей військовослужбовців, ветеранів, поранених та повернутих з полону учасників бойових дій	2	2
4	Психологічне забезпечення адаптації військовослужбовців до відновлення життєвого поведінкового стереотипу цивільного життя.	2	
4	Психологічні технології попередження та подолання проявів агресивної, адиктивної, суїцидальної поведінки.	2	
Разом		14	4

6. Теми практичних занять

Змістовий модуль	Назва теми	Кількість годин	
		ден.	заоч.
1	Психологічний вплив екстремальних ситуацій на особистість та виникнення специфічних емоційних станів під час збройних конфліктів.	2	4
1	Специфіка психологічної допомоги різним категоріям постраждалих під час російсько-української війни	2	4
2	Поняття бойової психічної травми та специфіка роботи з нею у учасників бойових дій	4	4
2	Технології соціально-психологічного відновлення учасників бойових дій.	4	4

Змістовий модуль	Назва теми	Кількість годин	
		ден.	заоч.
3	Проблеми психосоціальної адаптації військових ветеранів і шляхи психологічної підтримки процесу поступового повернення до мирного життя у сімейній взаємодії.	4	4
3	Психологічні технології роботи з горем і втратою.	4	4
4	Психологічне забезпечення адаптації військовослужбовців до відновлення життєвого поведінкового стереотипу цивільного життя.	4	4
4	Психологічні технології попередження та подолання проявів агресивної, адиктивної, суїцидальної поведінки.	4	4
Разом		28	32

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

Змістовий модуль	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	Навчальний тест	Змістовий модуль 1	Правильна відповідь	2
	Складання діагностичної таблиці	Наукова література з тем модуля 1	Якість підготовленої таблиці	2
	Участь у загальному обговоренні з теми практичного заняття 1	Практична перевірка, усний контроль з теми практичного заняття 1	Обґрунтованість висловів, орієнтація в темі	2
	Участь у практикумі з теми практичного заняття 2	Практична перевірка, усний контроль з теми практичного заняття 2	Обґрунтованість висловів, орієнтація в темі	2
	Практичне завдання для самостійної роботи 1	Вимоги до виконання оформлення подано у СЕЗН ЗНУ (Moodle)	Критерії оцінювання подано до завдання у СЕЗН ЗНУ (Moodle)	2
2	Навчальний тест	Змістовий модуль 2	Правильна відповідь	2
	Опрацювання тезаурусу за модулем 2	Наукова література з тем модуля 2	Якість підготовленого тезаурусу	2
	Участь у конференції з теми практичного заняття 3	Практична перевірка, усний контроль з теми практичного заняття 2	Обґрунтованість висловів, орієнтація в темі	3
	Практичне завдання для самостійної роботи 2	Вимоги до виконання оформлення подано у СЕЗН ЗНУ (Moodle)	Критерії оцінювання подано до завдання у СЕЗН ЗНУ (Moodle)	3
3	Навчальний тест	Змістовий модуль 3	Правильна відповідь	2
	Опрацювання психокорекційних методик за темою 4	Наукова література з тем модуля 3	Якість підготовленого конспекту	2
	Участь у загальному обговоренні з теми практичного заняття 5	Практична перевірка, усний контроль з теми практичного заняття 3	Обґрунтованість висловів, орієнтація в темі	2
	Участь у дискусії з теми практичного заняття 6	Практична перевірка, усний контроль з теми практичного заняття 3	Обґрунтованість висловів, орієнтація в темі	2
4	Практичне завдання для самостійної роботи 3	Вимоги до виконання оформлення подано у СЕЗН ЗНУ (Moodle)	Критерії оцінювання подано до завдання у СЕЗН ЗНУ (Moodle)	2
	Практичне завдання для самостійної роботи 7	Вимоги до виконання оформлення подано у СЕЗН ЗНУ (Moodle)	Критерії оцінювання подано до завдання у СЕЗН ЗНУ (Moodle)	2

Змістовий модуль	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Атестації	Атестаційний контроль 1	Тестування 1	Правильна відповідь	3
	Атестаційний контроль 2	Тестування 1	Правильна відповідь	3
Усього за контр.заходів	16			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Підсумковий тест	Зміст дисципліни	Правильна відповідь	20
	Практичні індивідуальні завдання:	Завдання 1: За однією з типових психологічних проблем підготуйте модель психологічної допомоги і алгоритм дій психолога. Завдання 2: Проаналізуйте запропонований кейс, сформулюйте мету і завдання індивідуальної психологічної консультації, оберіть відповідні психотерапевтичні і психокорекційні методики. Завдання 3: Підготуйте таблицю диференційно-діагностичних критеріїв різних видів бойових стресових розладів військовослужбовців	Вимоги та критерії до виконання та оформлення подано у СЕЗН ЗНУ (Moodle)	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна

• Лазоренко Б. П. Технології реабілітації та реадaptaції вимушено переміщених осіб: досвід Чернігівської школи соціально-психологічної допомоги. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2019. № Вип. 43(46). С. 82–94.

• Панченко С. М. Особливості психологічної допомоги дорослим засобами Internet-технологій. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки*. 2014. Вип. 43. С. 265–272.

• Соціокультурні чинники становлення сучасної парадигми психотерапевтичної допомоги особистості : монографія / З. Г. Кісарчук, Л. О. Гребінь, Т. С. Гурлева [та ін.] ; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ ; Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. 276 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051499.pdf>.

• Технології психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (з досвіду роботи) / за наук. ред. В. Г. Іванка, І. І. Ткачук. Київ : Ніка-Центр, 2021. 118 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi68/0050066.pdf>.

- Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу : монографія / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос [та ін.] ; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ : Слово, 2020. 178 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051491.pdf>.

- Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду : навч.-метод. посіб. / за заг. ред.: А. О. Поляничко, А. В. Кирилук ; Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. Суми : Цьома, 2020. 336 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049443.pdf>.

- Як допомогти особистості в період переходу від війни до миру: соціально-психологічний супровід : практич. посіб. / за наук. ред. Т. М. Титаренко, М. С. Дворник. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. 154 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0052998.pdf>.

- Яковенко С. І., Лисенко В. І. Соціально-психологічна допомога при надзвичайних ситуаціях та критичних інцидентах. Київ : Центр соціальних експертиз і прогнозів Інс-ту соціології НАНУ, 1999. 226 с.

Додаткова

- Балашова С. П., Васильєв С. П., Дубровинський Г. Р. Практичний курс військової психології. Навчальний посібник / С.П. Балашова. – Ч.П. – К., 2013. – 170с.

- Берлінець І. А. Зарубіжний досвід у сфері медичної реабілітації: перспективи використання в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1416>

- Варій М. Й., Козяр М. М., Коваль М. С. Військова психологія і педагогіка / М. Й. Варій. – Львів: «Сполох», 2003. – 624 с.

- Допоміжна 1. Глушкова Т.О. Профілактика суїцидів у військових частинах. Методика роботи у військових частинах України, щодо вивчення та профілактики суїцидальних явищ серед військовослужбовців // Практична психологія та соціальна робота. – 2000. - №2 – с. 27 – 29.

- Методичні рекомендації щодо проведення психологічної підготовки особового складу Збройних Сил України. – К., 2012. – 214с.

- Ягупов В. В. Військова психологія: Підручник /В. В. Ягупов. — Київ: Тандем, 2004. — 656 с

- Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України (методичні рекомендації) / Міністерство оборони України, Наук.- дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України: Н.А. Агаєв, О.Г. Скрипкін, А.Б. Дейко, В.В. Поливанюк, О.В. Еверт. – К.: НДЦ ГП ЗС України, 2016. – 147 с.

- Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Наукове видання – К.: КНУ ім. Тараса Шевченка. – Київ: ВИДАВНИЦТВО, 2016

- Військова психологія. Конспект лекцій / Електронний ресурс: <http://uadoc.zavantag.com/text/2148/index-1.html>

- Екстремальна психологія: Підручник / За заг. ред. проф. О. В. Тімченка. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2007. – 502 с.

- Збірник методик для діагностики негативних психічних станів військовослужбовців: Методичний посібник / Н.А. Агаєв, О.М. Кокун, І.О. Пішко, Н.С. Лозінська, В.В. Остапчук, В.В. Ткаченко. – К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2016. – 234 с.

- Коун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Корня Л. В. Психологічне вивчення особового складу Збройних Сил України: метод. посіб. Київ : ФОП Маслаков, 2019. 288 с.
- Коун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Остапчук В.В. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник. – К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2017. – 282 с.
- Корольчук О. Л. Посттравматичний стресовий розлад як новий виклик сучасній Україні. Державне управління. 2016. С. 104-111.
- Мушкевич М. І. Основи психотерапії: навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с.
- Попелюшко Р.П. Особливості психологічної реабілітації учасників бойових дій засобами природничої рекреації / Р.П. Попелюшко // Актуальні проблеми психології: зб. наук. пр. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психол. ім. Г.С. Костюка. – Київ, 2015. – Т. XI: Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. – Вип. 13. – С. 198-207.
- Протокол з діагностики та терапії ПТСР Національного інституту клінічної майстерності Великобританії (NICE). – [Електронний ресурс]. - <http://guidance.nice.org.uk/cg26>
- Психологічний супровід військовослужбовців, які виконують службово-бойові завдання в екстремальних умовах [Текст] : методичні рекомендації / Я.В. Мацегора, І.В. Воробйова, О.С. Колесніченко, І.І. Приходько. – Х. : НА НГУ, 2015. – 69 с.
- Тохтамиш О.М. Реабілітаційна психологія: Навчально-методичний посібник. – Вінниця: ТОВ Віндрук. – 2004. – 102 с.

Інформаційні ресурси

- Наукова бібліотека ЗНУ каталог. URL : <http://ebooks.znu.edu.ua/ufd/index.php>
- Бібліотека українських підручників. URL : <https://pidruchniki.com/psihologiya/>
- Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. URL : <http://dnpb.gov.ua/ua/>
- Електронна бібліотека НАПН України. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/>
- Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України «Актуальні проблеми психології». URL : <http://www.appsychology.org.ua/index.php/ua/>
- Науковий журнал «Психологічний часопис» Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. URL : <http://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal/about>
- Наукові видання Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, підготовлені за результатами фундаментальних досліджень (доступні для завантаження в форматі PDF) . URL : <http://inpsy.naps.gov.ua/info/273/>
- Наукометричні фахові видання з психології. URL : <http://inpsy.naps.gov.ua/info/272/>
- Національна бібліотека України. імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
- Сайт Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. URL : <http://ispp.org.ua>